

використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки [Електронний ресурс] : Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. № 188/98-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Толстоухов А.В. Екобезпечний розвиток: пошуки стратегій / А.В. Толстоухов, М.І. Хилько. – К.: Знання України, 2001. – 333 с.

6. Хлобыстов Е. Экологическая безопасность и основы определения риска техногенных катастроф / Е. Хлобыстов // Экономика Украины. – 2000. – № 6. – С. 38–46.

References

1. Andrejtsev, V.I. *Environmental Law [Ekologichne pravo]*. Kiev: Ventuti., 1996. Print.

2. Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine. *The Constitution of Ukraine* N.p., 28 June 1996. Web. 17 Jan. 2017. <<http://zakon.rada.gov.ua>>.

3. "Information of the Ministry of Environment and Natural Resources of Ukraine." *Ministry of Environment and Natural Resources of Ukraine*. N.p., 2017. Web. 17 Feb. 2017. <<http://www.menr.gov.ua>>.

4. Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine. *Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "Main determinations of Ukraine's state policy in the field of nature conservation, using natural resources and ecological security* N.p., 05 Mart. 1998. Web. 17 Jan. 2017. <<http://zakon.rada.gov.ua>>.

5. Tolstouhov, A.V., and Hil'ko, M.I. *Ecosafety development: search of the strategies [Ekobezpechnyj rozvytok: poshuki strategij]*. Kiev: Znannja Ukrainy., 2001. Print.

6. Hlobystov, E. "Environmental safety and principles of determining of the risk of catastrophes" [Ekologicheskaja bezopasnost' i osnovy opredelenija riska tehnogennyh katastrof]. *Ekonomika Ukrainy* 6 (2000): 38-46. Print.

УДК 373.014.54(477)

*Ромін А. В., д.держ.упр., доц., НУЦЗУ, м. Харків,
Калюжний В. С., ад'юнт ННВЦ, НУЦЗУ, м. Харків*

*Romin A., Doctor in Public Administration, Associate Professor, Head of Faculty of
Fire Safety, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv,
Kaliuzhnyi V., Adjunct, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv*

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

MECHANISMS OF DISTANCE TRAINING FORMATION OF EMPLOYEES OF THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE

В статті проаналізовано проблеми державного управління щодо комп'ютеризації і інформатизації професійної освіти. Зазначено, що процес інформатизації освіти, підтримуючи інтеграційні тенденції пізнання закономірностей предметних областей і довкілля, актуалізує розробку підходів до використання потенціалів інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку особистості студента або курсанта, підвищує рівень його креативності, розвитку здібностей до альтернативного мислення, формування умінь розробляти стратегію пошуку рішень як навчальних, так і практичних завдань, прогнозувати результати реалізації прийнятих рішень на основі моделювання об'єктів, явищ, процесів, взаємозв'язків між ними.

Ключові слова: *механізми державного управління, дистанційне навчання, інформаційне суспільство, вища освіта.*

In the article, the problems of public administration concerning computerization and informatization of professional education have been analyzed. It has been noted that the process of education informatization, which supports the integration tendencies of cognition of objective laws of the subject areas and environment, brings up to date the development of approaches to using the potential of information and communication technologies for the development of the individual student or a cadet, increases the level of his creativity, develops the abilities for alternative thinking, skills to develop a strategy for finding solutions of both educational and practical tasks, to predict the results of implementing decisions based on modelling of objects, phenomena, processes, relationships between them.

Keywords: *mechanisms of public administration, distance learning, information society, higher education.*

Постановка проблеми. Якою має бути сучасна професійна освіта - тема, яка має найважливіше значення для державного управління реформуванням професійної освіти України. Сьогодні на перший план виходить необхідність удосконалення системи освіти, оскільки саме вона є основою економічного розвитку нашого суспільства. Благополуччя кожного народу визначається умовою розвитку науки, яка також визначається і професійною підготовкою співробітників Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Тому багато провідних країн світу останніми роками кардинально змінюють своє відношення до усіх видів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний науковий і практичний внесок до дослідження і розвитку державного управління сучасної української освіти внесли.

Сучасні технології освіти, проблеми створення і розвитку дистанційної освіти в Україні, зокрема, детально розглянуті в роботах.

Цілий ряд досліджень по проблемах сучасної освіти, затребуваності дистанційних методів освіти, розвитку і впровадження дистанційних способів навчання були проведені [1–6].

Постановка завдання. Метою статті є проанізувати механізми викорис-

тання дистанційного навчання при реформуванні професійної освіти співробітників Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Виклад основного матеріалу. Сьогоднішній курсант або студент вищих навчальних закладів ДСНС України – майбутнє країни, той науковий і інтелектуальний потенціал, з яким країна входить в XXI століття, тому молоді люди сьогодні повинні отримати знання від найкращих фахівців світу і вчитися сучасним технологіям. Для підготовки висококласних фахівців для ДСНС України потрібні сучасні інформаційно телекомунікаційні технології.

Становлення і розвиток механізмів державного управління інформаційним суспільством в Україні висуває нові вимоги в цілому до освіти і якості підготовки фахівців XXI століття, і найважливішим напрямом підвищення якості дистанційного навчання у внз ДСНС України є розробка і впровадження нових інформаційних, а також телекомунікаційних технологій, які на сьогодні є невід'ємною частиною дистанційного навчального процесу [6]. Насамперед, йде мова про глобальну мережу INTERNET як універсальний спосіб спілкування з іншими людьми в інформаційному просторі. Специфіка мережі INTERNET полягає в тому, що він надає широку можливість для реалізації творчого потенціалу кожного співробітника ДСНС України незалежно від державних і тимчасових меж.

Мережа INTERNET надає нові можливості в здобутті освіти через систему дистанційного навчання. Особливо це важливо для людей, які через об'єктивні причини обмежені у своєму пересуванні і не можуть відвідувати навчальних занять. Дистанційна система навчання сприяє самоосвіті, розвитку навичок самостійного ухвалення рішень, що дуже важливо сьогодні; ця система потрібна для співробітника ДСНС України, який здобуває першу або другу вищу освіту або підвищує свою кваліфікацію, тобто для тих, хто не може увесь свій час присвятити навчанню, яке вимагає тривалого відриву від роботи. Воно дозволяє вчитися в будь-який слушний час для співробітника і враховувати службові інтереси підрозділу.

Дистанційна освіта потрібна не молоді, а, передусім, дорослим співробітникам ДСНС України, оскільки освіта має бути безперервною, та і специфіка дистанційного навчання допускає високий рівень самостійності й активності студентів. Відомо, що в пам'яті індивідуума залишається 10% того, що він почув, 50% того, що він побачив і 80% того, що він виконав сам. Ця форма навчання може представляти інтерес і для тих, кого ми називаємо "дорослими слухачами" (заочна форма навчання). Контингент таких слухачів досить специфічний: окрім вікових особливостей, значна перерва в навчанні, яка складає 2-3 року, іноді і 15 років [4, с. 38].

Безперечно, що при розробці вживаних навчальних технологій слід враховувати індивідуальні особливості слухача. Слід не лише декларувати, але і створювати такі умови, коли слухач може перевірити себе на ділі, зможе визначити свої індивідуальні знання, нарощувати і керувати своїм інтелектуальним розвитком. Таким чином, дистанційне навчання – це шлях до безперервної освіти співробітника ДСНС України, розвитку інтелекту і інтелектуальних ресурсів

суспільства, за допомогою інформаційних технологій.

Державна політика у галузі інформаційних технологій повинна сприяти становленню цивілізованої співпраці громадян незалежно від їх національності, віросповідання і громадянства. Впровадження в процес професійного навчання інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість переходу на кількісно і якісно інший рівень передачі інформації, дозволяє створити засоби навчання з могутнім інтерактивними можливостями, враховувати індивідуальні здібності і темперамент, потреби і зайнятість того, хто вчиться. Слухач може вивчати дисципліни в різній послідовності, тому при використанні дистанційної технології з'являється можливість об'єктивного обліку різної швидкості освоєння матеріалу. Механізми державного управління у сфері дистанційного навчання дозволяють залучати комп'ютерні і комунікаційні системи, які можуть продемонструвати багатоваріантність рішень, проєкзаменувати, виявити помилки, дати необхідні рекомендації, відкрити доступ до електронних бібліотек, допомогти за лічені секунди знайти потрібну інформацію [5].

Поява досить досконалої комп'ютерної техніки сприяє поширенню спеціальних навчально-методичних комплексів з комп'ютерною підтримкою, електронних навчальних посібників.

Враховуючи головну роль інформаційно-комунікаційних технологій в житті сучасного суспільства, необхідно використовувати їх в процесі навчання студентів ДСНС України для вдосконалення умінь використання досягнень інформатизації у своїй професійній діяльності.

Наведемо декілька прикладів, які характеризують відношення до освітлення питання у світлі державної політики Євроінтеграції освітнього процесу:

- загальна "інтернетизація" усіх освітніх установ ДСНС України;
- орієнтація на вільне, безкоштовне використання обчислювальної техніки в процесі навчання співробітників ДСНС України;
- створення двостороннього "інтерактивного зв'язку" слухачів і викладачів в інформаційних освітніх мережах внз ДСНС України.

Значення інформаційно-комунікаційних технологій (т.з. електронно-аудіовізуальних) в навчанні нині велике і знайшло віддзеркалення в технології навчання, виробленій експертами ЮНЕСКО: "системний підхід планування, проведення і оцінювання усього процесу навчання і засвоєння знань, з урахуванням технічних і людських ресурсів, з метою оптимізації освіти" [3, с. 91]. Враховуючи це, при формуванні державного підходу до навчання, слід виділити такі головні етапи:

- аналіз процесу навчання як складної, багатофакторної системи, оптимізація якої вимагає обліку різноманітних явищ, що визначають її ефективність;
- технічні ресурси професійної вищої освіти грають величезну роль в сучасній системі дистанційного навчання співробітників ДСНС України;
- визначення багатофункціональності технічних інформаційних ресурсів,

які зв'язують процес навчання з плануванням, діагностикою і прогнозом.

Відзначимо, що при цьому йде акцент на значну трансформацію процесу механізмів державного управління дистанційного навчання, особливо кардинальної зміни професійної роботи викладачів як фундаментальних, природничонаукових, так і спеціальних дисциплін. Значний упор в управлінському підході до навчання ставиться особисто на слухача і викладача з метою регуляції, коригування і стимулювання роботи слухача, в усіх сферах його дистанційного навчання в сучасному інформаційно-освітньому середовищі.

У державно-управлінському підході до дистанційного навчання використовується інтегральна модель слухача-співробітника ДСНС України в процесі формування інформаційних знань. Цей підхід повинен базуватися на типових прийомах, діалектично пов'язаних компонентами - цілі навчання, зміст навчання, форми, і засобу реалізації дистанційного навчання, кінцевої мети дистанційного навчання слухача. Ця модель повинна забезпечити інтеграцію навчання в інформаційному професійному просторі за усіма дисциплінами на різних рівнях навчання у внз ДСНС України; повинна гармонійно об'єднувати дидактичні, психологічні, технічні, соціальні, екологічні та ін. компоненти дистанційної освіти [6].

У зв'язку з вищесказаним необхідно освітити дві форми стосунків інформаційно технічних засобів з принципами дистанційного навчання, що визначають таке:

- 1) інформаційно технічні засоби як способи реалізації дистанційного навчання (особливо професійній спрямованості);
- 2) інформаційно-комунікаційні технології як засоби дидактичної системи, побудованої на технічних принципах і методах навчання [1, с. 20].

Державно-управлінський підхід до зазначеної проблеми на рівні практичної реалізації позначається з утримання навчальних технологій: візуальному, аудіовізуальному, комп'ютерному інтерактивному навчанню (мультимедіа, компакт-диски (СД), комп'ютерні мережі, дистанційна освіта).

Очевидно, що освоєння випускниками внз ДСНС України інформаційних технологій, сучасного електронного зв'язку і апаратури, є найважливішим показником якості їх освіти. Тенденція, яка існує в Україні, особливо має бути реалізована відносно підготовки співробітників ДСНС України за допомогою інформатизації сфери професійної вищої освіти.

Саме взаємодія традиційних і сучасних інформаційно-комунікаційних навчальних технологій є багаторівнева система представлення і отримання знань. Саме такий інформаційно-комунікаційний комплекс, на наш погляд, дозволяє оперативно формувати "наукову свідомість" фахівця, переплетену з практичними навичками і наступними професійними вміннями. Багатокомпонентне "інформаційне поле" повинне постійно оточувати слухача внз Державної служби України з надзвичайних ситуацій, при цьому вносити за усіма каналами сприйняття конкретне розуміння освітньої інформації [1; 5; 6].

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій за останні декілька років, а також інтенсивне їх використання в навчальному процесі вже привели до деяких змін в системі дистанційного навчання вищих навчальних закладів системи ДСНС України. Ці зміни торкнулися не лише структури системи професійної освіти, методології і технології процесу дистанційного навчання, але і її стратегічної орієнтації.

В умовах стрімкого науково-технічного прогресу, загального прагнення до інтеграції в усіх сферах життя, в умовах глобалізації і постійних змін у соціальній і економічній сферах життя, спеціальні знання застарівають все швидше. У таких умовах, коли співробітник ДСНС України вимушений вчитися усе життя, головна мета системи освіти – навчити його вчитися. ДСНС України випробовує гостру потребу в гнучких, адаптивних системах дистанційного навчання, що передбачають можливості досить швидкої професійної переорієнтації, підвищення кваліфікації, саморозвитку на будь-якому відрізку професійної кар'єри співробітника, а також в ефективному дистанційному навчанні, що розвиває пізнавальну і продуктивну діяльність студентів, їх інтелектуальні навички.

Висновки. Процес інформатизації освіти, підтримуючи інтеграційні тенденції пізнання закономірностей предметних областей і довілля, актуалізує розробку підходів до використання технічних і дидактичних потенціалів інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку особистості співробітника ДСНС України, підвищення рівня його креативності, розвитку здібностей до альтернативного мислення, формування умінь розробки стратегій пошуку як навчальних, так і практичних завдань.

До теперішнього часу, проте, вплив інформатизації на зміну цілей і змісту вищої професійної освіти відчувається в навчальних закладах недостатньо. Основними причинами цього є не стільки відсутність технічної бази вищих навчальних закладів і економічні витрати, скільки недостатня концептуальна розробленість теоретичних основ використання інформаційно-комунікаційних технологій в дистанційному навчальному процесі, інакше кажучи, складнощі методологічного характеру, пов'язані з виробленням стандартів електронних навчальних засобів, розробкою нових методів і технологій навчання, основних принципів підготовки (як технічною, так і психологічною) співробітників ДСНС України. Абсолютно очевидно, що ця недостатня концептуальна розробленість теоретичних основ все частіше приходиться в протиріччя з об'єктивними потребами практики діяльності комплектуючих органів ДСНС України, що вимагає привести в рух і реалізувати освітній потенціал інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения MOODLE : учеб. пособ. – 2-е изд. испр. и дополн. – Х. : ХНАГХ, 2009. – С. 15–26.
2. Долбій О. В. Вплив освіти на розвиток людського потенціалу / О. В. Долбій //

Актуальні проблеми розвитку управлінських систем: досвід, тенденції, перспективи : Зб. матеріалів V студ. наук.-практ. конф., 22 квітня 2010 р. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – С. 45–48.

3. Кравченко Н. А. Система дистанционного обучения как один из факторов повышения уровня конкурентоспособности государства / Н. А. Кравченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика». – 2007. – Том 20 (59). – № 1 – С. 90–95.

4. Левчук В.Г. Работа Центра электронного обучения Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина в контексте Положения о дистанционном обучении МОНУ / В.Г. Левчук // Проблемы сучасної освіти: Зб. наук.-метод. пр., 2014. – Вип. 5. – С. 34–41.

5. Прушківська Е. В., Переверзева А. В. Людський капітал: проблеми та перспективи / Е. В. Прушківська, А. В. Переверзева // Вісник Запорізького національного університету: Зб. наук. ст. Економічні науки. – Запоріжжя, 2009. – № 1 (4) – С. 155–160.

6. Садковой В.П. Основні економічні механізми державного регулювання входження в європейський простір сучасної вищої освіти України [Електронний ресурс] / В.П. Садковий // Державне будівництво. – 2013. – № 1. – Режим доступу: <http://kbuapa.kharkov.ua>.

References

1. Anisimov, A.M. *Work in the system of e-learning MOODLE [Robota v sisteme distancionnogo obuchenija MOODLE]*. Kharkov, 2009. Print.

2. Dolbij, O.V. *The influence of education from human development [Vplyv osvity na rozvutok luds'kogo potencialu]*. Thesis. Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration Attached to the Office of the President of Ukraine, 2010. Kharkiv: KRI NAPA "Magistr", 2010: 45–48. Print.

3. Kravchenko, N.A. "E-learning system as one of the factors of increasing the level of competitiveness of the state" [Sistema distancionnogo obuchenija kak odin iz faktotov povyshenija urovnja konkurentosposobnosti gosudarstva]. *Uchenye zapiski Tavricheskogo nacional'nogo universiteta im. V.I. Vernadskogo*. 1.20 (59) (2007): 90-95. Ser. Economy. Print.

4. Levchuk, V.G. "The work of the e-learning Center of Kharkov national university named after. V.N. Karazin in the context of the Regulation on e-education of the Ministry of education and science of Ukraine" [Rabote Centra elektronnoho obuchenija KhNU im. V.N. Karazina v kontekste Pologenija o distancionnom obuchenii MONU]. *Problemy suchasnoj osvity* 5 (2014): 34-41. Print.

5. Prushkivska, E.V. and Pereverzeva, A.V. Human capital: problems and prospects [Luds'kyj kapital: problem ta perspektyvy]. *Visnyk Zaporiz'kogo nacional'nogo universitetu* 1 (4) (2009): 155-160. Print.

6. Sadkovej, V.P. "The main economic mechanisms of state regulation of entry into the European space of Ukrainian higher education." *Teoriia Ta Praktyka Derzhavnoho Upravlinnia I Mistsevoho Samovriaduvannia* 1.20 (2015): 20. 2015. Web. 15 Mar. 2017. <www/el-zbirn-du.at.ua/2015_1/20.pdf>.